

Note de lectură

UN TOM POLIVALENT PRIVIND ISTORIA ROMÂNIEI ÎN
PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA

Cartea pe care o supunem atenției cititorilor se constituie se dintr-un amplu tom (în două volume), datorat unui valoros slujitor – și manager instituțional deopotrivă (este coordonator din 2018 al Muzeului Militar „Ștefan cel Mare”. Filiala Moldova, Iași, al Muzeului Militar Național „Ferdinand I”) – al Muzei Clio, col. (r.) dr. Dan Prisăcaru, și se prezintă drept o valoroasă contribuție documentară la cunoașterea istoriei României în prima jumătate a secolul trecut.

Autorul este un destoinic militar, cu pasiune pentru cercetarea și scrierea Istoriei, concretizată în cărți (între care *În avanpostul luptei pentru supraviețuire. Apărarea națională a României și frontul secret în vâltoarea anilor 1938-1940*, Editura Militară, București, 2014 /452 pp./), în studii și articole, în organizarea de reuniuni științifice naționale, de manifestări memorial-afective sub egida prestigiosului Muzu pe care, la Iași, îl coordonează – manifestări devenite, în ultimii ani repere naționale.

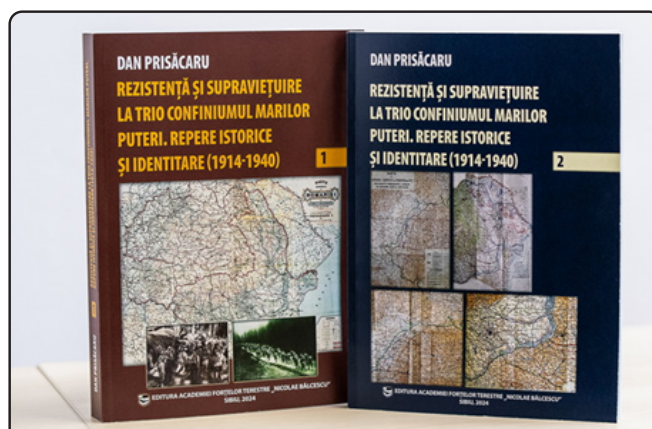
Cât privește tomul de față, este vorba de:

Dan Prisăcaru, Rezistență și supraviețuire la trio confiniumul Marilor Puteri. Repere istorice și identitare (1914-1940). Volumul I-Volumul II. Prefață: Prof. univ.dr. Ioan Bolovan. Notă asupra ediției: General de brigadă prof.univ.dr.ing. Ghiță Bârsan. Introducere: Prof.univ.dr. Petre Otu. Postfață: Prof.univ.dr. Cătălin Turliuc, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2024 /600 pp. + 408 pp.; il., h., facs./ ISBN 978-973-153-585-2; 978-973-153-587-6.

Componenta structural-tematică a opului este constituită dintr-un ansamblu de studii și articole publicate în reviste științifice și volume tematice de specialitate.

Structura este următoarea:

Volumul I (600 pp.): *Prefață* (pp. 5-8), de prof.univ.

dr. Ioan Bolovan, membru corespondent al Academiei Române, directorul Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, *Notă asupra ediției* (pp. 9-12), de general de brigadă prof. univ. dr. ing. Ghiță Bârsan, comandantul (rectorul) Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, *Introducere. De la un război la altul* (pp. 13-16), *Mulțumiri* (p. 17), *Abrevieri* (p. 18). *Cuprins* (pp. 19-20).

PARTEA I: *România, „Marele Război” și împlinirile idealului întregirii naționale. Entuziasm, înfrângeri, rezistență, biruință* (pp. 21-167) – *România între geopolitică și realizarea dezideratului întregirii naționale. Starea precară de înzestrare și pregătire a armatei – cauză esențială pentru adoptarea neutralității armate în perioada 21 iulie/3 august 1914-4/17 august 1916* (pp. 21-39), *Șarjele de la Robănești și Prunaru – mărturii perene ale înaltelor virtuți dovedite de ostașul român în Războiul de Întregire Națională* (pp. 40-55), *Iași 1916-1918. Rezistență până la capăt, încredere în victorie și renaștere națională* (pp. 56-78), *Înainte peste Prut, la chemarea Sfatului Țării! Rolul Armatei Române în restabilirea ordinii interne în Basarabia și apărarea actului Unirii din 27 martie/9 aprilie 1918* (pp. 79-107), *Rolul Armatei*

Române în restabilirea ordinii interne în Bucovina și apărarea Unirii din 15/28 noiembrie 1918 (pp. 108-137), *Intervenția Armatei Române în Transilvania (noiembrie 1918-aprilie 1919) – o necesitate strategică pentru restabilirea ordinii interne și apărarea Marii Unirii de la 1 Decembrie 1918* (pp. 138-167).

PARTEA a II-a: *Ctitori ai României Mari* (pp. 168-314) – Alexandru Marghiloman, „mantaua de vreme rea” establishment-ului politic românesc în anii 1916-1918. *Repere* (pp. 168-175), Pantelimon Halippa – luptător neînfricat pentru afirmarea spiritului românesc în Basarabia și înfăptuirea Unirii din 27 martie/9 aprilie 1918 (pp. 176-199), Ion Nistor – artizan al Unirii Bucovinei cu România. *Repere* (pp. 200-227), Rolul Bisericii ortodoxe Române din Transilvania și a ierarhului Miron Cristea în înfăptuirea Marii Uniri de la 18 noiembrie/1 Decembrie 1918. *Repere* (pp. 228-242), Vasile Stroescu – un Mecena al neamului românesc (pp. 243-253: Registrul acțiunilor filantropice ale cărturarului român basarabean Vasile Stroescu: 254-260), Mareșalul Alexandru Averescu. *Repere ale unei vieți în serviciul Țării* (I, II) (pp. 261-287), Contribuția geografului Emm. de Martonne la trasarea frontierelor României Mari la Conferința de la Paris din 1919-1920 (pp. 288-314).

PARTEA a III-a: *Monumente ale Războiului de Întregire Națională* (pp. 315-398) – Arcul de Triumf – poemul de piatră al Războiului de Întregire Națională. Contribuția Ministerului Apărării Naționale la finalizarea construirii monumentului (pp. 315-341), Mausoleu de la Mărășești – simbol al renașterii, jertfei și izbândeii Armatei Române în Războiul de Întregire Națională (pp. 342-366), Mausoleul de la Mărășești – Panteonul eroilor Războiului de Întregire Națională (pp. 367-398).

PARTEA IV-a: *Coordonate ale apărării naționale în perioada interbelică* (pp. 399-576) – Poziția geopolitică a României în anii 1938-1940 (pp. 399-416), *Geopolitical and Geostrategic Position of Romania during 1938-1940* (pp. 417-429), *Potențialul militar al României în perioada interbelică* (I, II) (pp. 430-446), *Romania's Military Potential during Interwar Time* (pp. 447-463), *La granița de est a sistemului de securitate versaillez. Repere ale relațiilor politico-diplomatice și militare româno-poloneze în anii 1919-1932* (pp. 464-483) (pp. 484-503), *Anexarea Austriei, dezmembrarea Cehoslovaciei și sfârșitul securității colective. Implicații asupra situației geostrategice și de securitate a României* (pp. 504-520), *Alianțele politico-militare ale României în vâltoarea anilor 1938-1940. Spulberarea ultimelor iluzii ale securității colective* (pp. 521-538), *Linia Carol al II-lea – un proiect de apărare între măreție și nădejdi ruinate. Rolul Bisericii Ortodoxe Române în fortificarea morală și spirituală a românilor de la granița de Vest a României Mari*

(pp. 539-554), *Înzestrarea Armatei Române în preajma celei de-a doua conflagrații mondiale. Radiografia unor măsuri luate sub presiunea amenințărilor externe* (pp. 554-576).

Postfață. *La granița de Est a Europei Occidentale* Prof.univ.dr. Cătălin Turliuc Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” al Academiei Române, Filiala Iași, noiembrie 2024 (pp. 577-578). *Referințe bibliografice* (pp. 579-598).

Volumul II (408 pp.): PARTEA a V-a: *Acțiuni politico-diplomatice ale României după 7 martie 1936. Adaptare și supraviețuire în zona „tampon” din istmul baltico-pontic* (pp. 5-125) – *Rhineland Crisis an End of the Collective Security Illusion. Impact on the Balance of Power in Interwar Europe* (pp. 5-11), *Reactions of the Romanian Authorities and Media on the Rhineland Crisis* (pp. 11-16), *Adaptări ale politicii externe românești la noile realități geopolitice din Europa intervenite după 7 martie 1936. Neutralitatea neoficială și politica de echilibru și „balans” între Marile Puteri* (29 august 1936-21 decembrie 1938) (pp. 17-36), *Implicații ale „Acordului” de la München asupra securității României. Decizii politice și militare luate de Guvernul Patriarhului Miron Cristea pentru apărarea Liniei de fortificații „Carol al II-lea” și a dispozitivului strategic din Transilvania* (pp. 37-48), *Semnificații politico-diplomatice și religioase ale vizitei în Polonia din 20-23 mai 1938 a Patriarhului Miron Cristea, Președintele Consiliului de Miniștri* (11 februarie 1938-6 martie 1939) (pp. 49-70), *Grigore Gafencu și menținerea politicii externe românești de „balans” între marile Puteri* (29 decembrie 1938-31 mai 1940) (pp. 70-82), *Eșuarea negocierilor anglo-franco-sovietice de la Moscova și Pactul Ribbentrop-Molotov – ultimele jaloane către dezastru. Implicații asupra situației geostrategice și de securitate a României* (pp. 83-98), *Unilateralismul și lipsa de viziune strategică în politica externă – elemente agravante ale izolării politice și militare a statului român în anii 1936-1940* (pp. 99-104), *Propaganda externă a României Mari – un instrument insuficient utilizat pentru apărarea intereselor naționale* (pp. 105-125).

PARTEA a VI-a: *Politica militară a României în anii premergători celui de-al Doilea Război Mondial. O radiografie a unor măsuri întârziate* (pp. 126-222) – *Aspecte privind concepția statului român și a Comandamentului Militar Național pentru pregătirea și întrebuințarea strategică a forțelor armate în perioada premergătoare celui de-al Doilea Război Mondial* (pp. 126-140), *Concentrări preventive de trupe la granițele de Nord, Vest și Sud pentru descurajarea agresiunii statelor revizioniste* (septembrie 1938-august 1939) (pp. 141-163), *Acțiuni de restructurare a dispozitivului strategic al Armatei Române în vederea respingerii agresiunii pe direcțiile Est,*

vest și Sud (septembrie 1939-august 1940) (pp. 164-185), Concentrările/mobilizările parțiale și generale din anii 1938-1940 – radiografii ale stării reale de înzestrare și instruire a Armatei Române (pp. 186-200), Deciziile de cedare fără luptă a unor părți din teritoriul național – între soluția rezistenței armate și argumentul „supraviețuirii statului român” (pp. 201-212), 26 iunie-30 august 1940. De la ultimatum la dictat. Implicații geostrategice, militare și economice ale dezmembrării teritoriale a României Mari (pp. 213-222).

PARTEA a VII-a: *Informațiile și contrainformațiile militare în avanpostul apărării intereselor strategice ale statului român. Izbânzi, limite, erori (pp. 223-316) – Serviciul Secret de Informații al Armatei Române. Repere organizatorice și funcționale (pp. 223-246), Planurile de expansiune ale Germaniei în Sud-Estul Europei în atenția Serviciului Secret de Informații și a Secției a II-a din Marele Stat Major (pp. 247-264), Acțiuni pe frontul invizibil pentru apărarea graniței de vest a României Mari în anii 1938-1940 (pp. 265-280), Acțiuni pe frontul invizibil pentru apărarea hotarului de Est al României Mari (pp. 281-300), Acțiuni pe frontul invizibil pentru apărarea hotarului de Sud-Est al României Mari în anii 1938-1940 (pp. 301-316).*

PARTEA a VIII-a: *Anul 1940 și drama României Întregite. Un avertisment, peste timp și vremuri, privind perenitatea amenințărilor de securitate la adresa statului român, situat de-a lungul secolelor la trio confiniumul Marilor Puteri (pp. 317-390) – România și Polonia în anii 1939-1940. Destinul dramatic a două țări situate în zona „tampon” din istmul ponto-baltic (pp. 317-353), 28 iunie-3 iulie 1940. Evacuarea Basarabiei, nordului Bucovinei și a Ținutului Herța. Acte individuale de curaj și demnitate care au salvat onoarea Țării și a Armatei Române (pp. 354-372), 26 iunie-30 august 1940. O radiografie a vulnerabilităților statului și societății românești interbelice (pp. 373-390).*

Bibliografie selectivă (pp. 391-407).

După cum cititorul poate observa, tomul beneficiază de recomandări și aprecieri elogioase din partea unor reprezentanți de vârf ai Istoriografiei noastre de azi – prof. univ. dr. Ioan Bolovan, membru corespondent al Academiei Române, respectiv profesorul Occidentale prof. univ. dr. Cătălin Turliuc, de la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” al Academiei Române, Filiala Iași, general de brigadă prof. univ. dr. ing. Ghiță Bârsan, comandantul (rectorul) Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu – „domnul colonel (rz.) dr. Dan Prisăcaru este cunoscut în mediile de specialitate, precum și de către cei interesați, ca fiind o persoană energică, dinamică și tenace în îndeplinirea proiectelor științifice asumare sau încredințate spre rezolvare, un

adept ferm al rigorii și al profesionalismului de înaltă calitate” (Ioan Bolovan); „Ca urmare, lucrarea de față, două volume masive, însumând peste 1000 de pagini, mărime A4, structurată pe opt capitole, cuprinzând 50 de consistente studii și articole se înscrie, în evaluarea noastră, în registrul excelenței academice, prin conținutul său științific, cercetarea în arhivele naționale și străine, rigoarea argumentativă, atenta analiză și sinteză evenimentțială, concluziile cu forță de avertizare asupra riscurilor și stărilor de pericol la adresa securității României, în perioada 1914-1940, generate de factorii de amenințare din direcțiile, Est, Vest și Sud, dar și de factori inter i, precum carențele și vulnerabilitățile statului și societății românești interbelice” (Ghiță Bârsan); „Dan Prisăcaru a realizat bo carte densă sub raportul problematicei, de interes istoriografic, temeinic documentată și argumentată, rezultat al unui intens efort de cercetare în arhive și biblioteci. Remarc și iconografia bogată a volumelor, care adaugă un plus de nuanțe pentru înțelegerea studiilor incluse în volum” (Petre Otu); „Cele opt părți ale volumelor care poartă titluri evocatoare și bine alese reunesc un număr considerabil de studii care acoperă momentele fundamentale ale istoriei naționale, cu precădere ale celei militare, începând cu anul 1916, anul intrării noastre în Marele Război și încheindu-se cu nefastul an 1940, an al sfârșitului – temporar – al României Întregite” (Cătălin Turliuc).

Studiile reunite se bazează atât pe bibliografia aferentă cât, mai ales, pe surse arhivistice inedite, autorul dovedindu-se un atent și onest analist, pe baza izvoarelor documentare, al problematicilor istorice luate în discuție. O bogată bibliografie, redată potrivit uzului științific, aprecieri concluzive de a rară temeritate între cele emise de confrăți – în spiritul adevărului istoric și al unei viziuni național-patriotice comprehensive –, o foarte bogată și sugestivă ilustrație (inclusiv hărți și facsimile) – sunt elemente ce concură la încheierea unui tom de excepție al Istoriografiei noastre de azi.